

יום עיון למדריכים קליניים

הגיאוגרפיה של הגבולות

15.5.2022, יום א', האולם האוטואימוני, מרכז רפואי שיבא, תל-השומר

בית הספר
האקדמי לאחיות
ע"ש זיוה טל

09.00 – 08.30	פתיחה וברכות
09.15 – 09.00	גבולות התודעה והסיות, בסגנון TED / מיטל קאשי, ניב הלר, אור בן זוהר ומריה פריחודקין
09.30 – 09.15	הגבול בין הכוחנות למנהיגות חינוכית, בסגנון TED / ד"ר תמי של
09.45 – 09.30	הפסקה
10.30 – 09.45	מה המשותף לשור, פיל, ינשוף ולב? איפה עובר הגבול? / ד"ר אלה קורן
11.30 – 10.30	גבולות של אמפתיה, בסגנון TED / סמר זייד עוואדה, זוכת פרס רות רון למצינות בהדרכה קלינית
11.45 – 11.30	הפסקה
12.35 – 11.45	מסע לגילוי הגבול האישי בכרכרה של ארז משולם / תיאטרון הכרכרה
14.00 – 12.35	הגיאוגרפיה של הגבולות / דיון באירועים מעולם ההדרכה וההוראה / משחק: ארז משולם, הנחיה: ד"ר יעל אדלשטיין

ימי עיון לצוותי ניהול והדרכה מתקיימים זו השנה העשירית. הנושאים שנידונו במהלך שנים אלה, מייצגים את הסוגיות המקצועיות, המעסיקות את צוותי הניהול, ההוראה וההדרכה הקלינית, ומאפשרים להרחיב את הידע וההבנה כבסיס להתמודדות אחראית, מוסרית ומקצועית עם הסוגיות, תוך העצמת העשייה של צוותי ניהול והדרכה כדגם תפקיד מקצועי. השנה הצטרפו ליום העיון שהתקיים בנוכחותם של בני המשפחה של רות רון, צוותי הדרכה מבתי הספר לסייעוד והמרכזים הרפואיים הבאים: שיבא, מאיר, שמיר, איכילוב, בילינסון, רמב"ם, פורייה, עמק יזרעאל, לניאדו, סורוקה, וולפסון, עמיתות ממינהל הסייעוד, מהחוג לסייעוד באוניברסיטת תל-אביב ומהחוג לסייעוד באוניברסיטת בן-גוריון.

שנה	נושא	תכנים
2013	מאיפה מתחילים הקווים האדומים?	משמעות הטעויות במינוף למידה ופיתוח אישי
2014	זמן לדבר, זמן להקשיב	אמנות המשוב וההקשבה
2015	יוצרים איכות	יצירתיות כהעצמה של דגם תפקידי
2016	רגשות או לא להיות!	התמודדות עם הסיות בהערכה
2017	מנהיגות בהדרכה קלינית	מהי מנהיגות מקצועית
2018	אהבה – אם תרצו אין זו אגדה!	מקום הרגש ומהי אהבה נכונה בניהול ובהדרכה
2019	משחקי הכס	קידום יושרה ותרומת המשחק
2020	מצפן, כיוון, נחיתה, חיבור	בניית אמון, מתן כבוד וצמצום גזענות
2021	גבורה ואחריות באחיות	ערכים ומוסרים, מקום של כעס, אומץ מוסרי
2022	גיאוגרפיה של הגבולות	משמעות של גבולות בתהליכי ניהול והדרכה

בין המברכים בפתיחת יום העיון:

ד"ר מיכל יצחקי,
ראש החוג לסייעוד,
אוניברסיטת תל-אביב

ד"ר שירלי לוז,
מנהלת מחלקת הסמכה
מינהל הסייעוד, משרד הבריאות

ד"ר עמיר גרינברג,
ממנכ"ל תפעול ואח ראשי
המרכז הרפואי שיבא

רות רון - הלב שבגבול סורגי המיטה

מקור היוזמה למפגשי ההעשרה עם צוותי הדרכה הוא ברצון לבטא הוקרה והערכה על עשייתם ותרומתם המקצועית. מהות ההוקרה לצוותי ההדרכה הועצמה בשנת 2017, עם ההחלטה לשלב בימי העיון את הטקס להענקת הפרס של רות רון על מצוינות בהדרכה קלינית. השנה, זו הפעם הראשונה מאז הקמת הפרס, שרות רון, בת ה-98, לא הגיעה לטקס עקב מחלתה. אחייניתה של רות, אביטל אייזמן, שלחה את התמונה של רות, המאושפזת בחדר עם אחותה יהודית וכתבה: "התמונה מכילה סיפור חיים של אחיות מסורות, הדבקות זו בזו. אמא ורות מאושפזות בחדר אחד, במחלקה פנימית, לפי תסריט שרק אלוהים יכול להמציא ולתזמן!!!... אינן רואות זו את זו, אך יודעות, מרגישות, כואבות..."

סיכום ועדת הפרס בשנת 2022

השנה הוגשו לפרס 7 מועמדים מהמחלקות והמרכזים הבאים: טיפול נמרץ במרכז רפואי שמיר, טיפול נמרץ פגים ומחלקה קרדיולוגית במרכז רפואי ע"ש פדה, פוריה; מחלקה אורולוגית, מחלקת טיפול נמרץ ומחלקת ילדים במרכז רפואי רמב"ם; מחלקת ילדים בבית חולים לילדים ע"ש ספרא, מרכז רפואי שיבא.

בתעודות הוקרה מטעם חברות הוועדה זכו: אורנה צרויה, מדריכה במלר"ד ילדים, בית חולים ספרא, מרכז רפואי שיבא; קטיש אוסאמה, מדריך קליני במחלקה קרדיולוגית, מרכז רפואי פוריה; גולדשטיין אולה, מדריכה קלינית במחלקת ילדים, מרכז רפואי רבין.

בפרס השני מטעם משפחתה של רות רון, זכה בשיר אחמד, מדריך קליני במחלקה אורולוגית, מרכז רפואי רמב"ם. בשיר פועל להעשרת ספריית סרטוני הדרכה עבור מטופלים ובני משפחותיהם, כפרויקט המרכז הרפואי להעצמת המטופלים. בחיפוש אחד שיטת הדרכה מאתגרת ומערבת את הלומדים, החליט בשיר לשלב את הסטודנטים בפרויקט משמעותי זה.

בפרס הראשון זכתה עוודה זייד סמר, מרכזת קורס טיפול נמרץ, מרכז הדרכה רמב"ם. סמר ריגשה את חברות הוועדה ואת כל הנוכחים ביום העיון בסיפור אישי ובתגלית שגם לאמפתיה יש גבולות. כדי לממש את האחריות המקצועית שלה, סמר הפגינה יכולת להתאים ולהרחיב את גבולות האמפתיה למציאות המשתנה בתקופת הקורונה, כאשר נאלצה להתמודד עם קבוצת לומדים מאתגרת.

בתמונה מימין: סמר עוודה זייד, זוכת הפרס הראשון; פרופ' דידי גפני, נציג משפחתה של רות רון; ד"ר אלה קורן, י"ר ועדת הפרס של רות רון למצוינות בהדרכה קלינית; אולה גולדשטיין, אחמד בשיר, אוסאמה קטיש

תודות לחברות הוועדה: ד"ר צופיה רפפורט, מנהלת מרכז הכשרה במרכז רפואי רמב"ם; ד"ר לימור יריב, מנהלת מחקר ופיתוח בקופת חולים כללית; פרופסור צביה בר נוי, ראש תוכנית מוסמך בחוג לסייעוד, אוניברסיטת תל-אביב; ד"ר אפרת דנינו, מנהלת בית הספר האקדמי לסייעוד במרכז רפואי שמיר; נחום מירב, ציפי שיחור, נינה ארוטיוניאן.

תקציר הפעילויות וההרצאות ביום העיון

הגבול בין הכוחנות למנהיגות

ד"ר תמי של

גבולות התודע והטיות

מימין: מריה פריחודקין, אור בן זוהר, מיטל קאשי, ניב הלר

ד"ר תמי של האירה בהרצאת TED הגבול העדין בין הכוחנות לסמכות ומנהיגות חינוכית. לדבריה מנהיגות חינוכית היא כמו בושם המתפשט ללא שליטה, לפעמים נעים ומהנה ולפעמים נכפה וחוזר את גבולות הטריטוריה האישית בכוחנות. לדבריה מנהיגות המונעת מתוך Caring מחייבת קשב לזולת והכרה תודעתית וממשית למצוקותיו, תוך הימנעות מכל כפייה אפשרית.

בוגרי תוכנית מוסמך בחוג לסיעוד באוניברסיטת תל אביב הציגו הרצאה בסגנון TED והדגישו את השפעת ההטיות על התפקוד המקצועי. את ההדגמה של השפעת ההטיות חוו משתתפי יום העיון באמצעות שאלון אינטראקטיבי באפליקציית KAHOOT. המציגים דאגו לתאר את ההטיות השכיחות באמצעות מקרים ואירועים, והציעו את הדרך להתמודד עם ההטיות בצורה פשוטה – לשאול את המטופל בגובה העיניים: "מה הסיפור שלך באמת?"

איפה עובר הגבול/ ד"ר אלה קורן

העידן הדיגיטלי קידם תפיסה של פריצת גבולות כקשורה למנהיגות, הישגיות, קידום אישי, חברתי, תרבותי ופוליטי. תפיסה זו מייצרת התנהגויות של שותפי התפקיד בהכשרת אחרות המציבה אתגר בפני צוותי ההדרכה. הצבת גבולות ברורים, בתהליכי חינוך תורמת לשמירה על תפקוד ראוי של השותפים לתהליך הלימודי וההדרכתי, מתוך הבטחת תחושת כבוד ואיזון רגשי וחברתי. הפרת הגבולות עלולה לעורר מבוכה, עלבון, ריחוק והיעדר אמפתיה. ולכן פוגעת הן במדריכים והן במודרכים. בהרצאה הוצגו תחומי הגבולות: גבולות הרלוונטיות, גבולות הזמן האישי, הגבולות הרגשיים, גבולות המרחק החברתי/הפיזי, גבולות הסמכות. כל אדם שגבולותיו הופרו

- בכל אינטראקציה אנושית, יקדיש את מאמציו לשיקום גבולותיו ולא למטרה אחרת, כמו למידה או הדרכה. מודל המנהיגות המתמירה מציג סגנונות של סמכות המעצבים גבולות בהוראה ובהדרכה:
- Reward/Coercive Authority – הבהרת המותר והאסור, משיקולי ביטחון, בטיחות וכבוד. גישה המתאימה במצבי קיצון המעצבת גבולות נוקשים שמבטיחים תחושת מוגנות, אך חוסמים קשר משמעותי ואמפתי.
 - Attractive (Referent) Authority – אנושיות, אהדה ואמפתיה, המניבים גבולות רופפים, שמאפשרים יחסים בינאישיים תומכים, אך גוררים היעדר מנהיגות והתנהגות ותרנית.
 - Power Position (Legitimate) Authority – מימוש חזון ערכי מגובש והיות Role Model, שימוש בסגנון סמכות זה מעצב גבולות בריאים, המאפשרים כבוד הדדי ומנהיגות מתמירה.
 - Expert Authority – הפגנת ידע ובקיאיות על בסיס אמונות מגובשות ותפיסת מציאות חדה, המעצבים גבולות גמישים ומותאמים למציאות.

אם נשתמש במשל של הדרכה והוראה בהכשרת אחיות לגשר מעל מים סוערים, הרי שהדרכה והוראה ללא גבולות, זה כמו הובלת ילד שלומד ללכת בגשר זה ללא מעקה בטיחות.

תיאטרון הכרכרה של ארז משולם לגילוי הגבולות האישיים

האם אתה יודע מה זה להיות מדריך? איזו אחריות מוטלת על הכתפיים? אתה צריך לראות את כולם, לכבד את כולם, אין לך פריבילגיה להעדפות משלך... בשאיפתך אתה לא יכול להשלים עם באר יבשה או עם עשב צהוב. אתה לא יכול לתת למודרך ליפול. אתה שליח של המקצוע, אתה מעצב את המקצוע, אתה מעניק מעצמך, אתה עושה את הקשה ביותר כדי לבנות, כדי להקשיב, כדי לראות ולאהוב... הצגה המתבוננת ב- Attractive Authority של מי שעוסק בהדרכה...

תובנות בדיון האירועים מחיי העוסקים בהוראה, הדרכה וניהול תוכניות הכשרה

ד"ר יעל אדלשטיין, מרצה לאתיקה ומנחה שותפה בתהליכי פיתוח מקצועי מוסרי

אכן המציאות מאתגרת, והאירועים שנידונו בסימום של יום העיון חיידו את חובת הצבת הגבולות על בסיס ערכי ליבת המקצוע. מיצוב הגבולות מעורר מחשבה על חובת חינוך מקצועי עבור הלומדים וגם עבור כל מי שעוסק במלאכת החינוך המקצועי.

לעיתים דרישות הלומדים המבוססות על הצרכים האישיים, משפיעות על הגבולות של המדריכים. התנהגות וותרנית ומרצה בקרב צוותי הוראה והדרכה עלולה לטשטש את התעדוף של התנהגויות על בסיס ערכי המקצוע.

לדברי ד"ר אדלשטיין, ראינו כי אם לגבולות יש הכרח

במקצוע הסיעוד, גבולות אלו חייבים להיות גמישים על פי הסיטואציות הנתונות: מצד אחד, ניתן לצמצם אותם בעת משבר, ומהצד השני ניתן להרחיב אותם, כפי שקורה במצבי קיצון שבהם האיסור הופך למותר מהבחינה המוסרית. את הגיאוגרפיה של הגבולות ניתן להדגים במידת הנגישות והזמינות של צוות ניהולי וצוותי ההוראה לסטודנטים. זמינות ונגישות אלה מעצימים מנהיגות סמכותית נטולת כוחנות. לסיום, לתשוקה המקצועית תפקיד מכריע בהדרכה הקלינית, לשם השגת זהות מקצועית בקרב הסטודנטים למקצוע הנפלא שבו בחרו.

ונסיים ברוח הלוגו של מנהל הסיעוד, בתקווה ואמונה, שנצליח לייצר גבולות בריאים וגמישים, המאפשרים תחושת ביטחון לכל העוסקים במלאכת ההוראה וההדרכה וגם מאפשרים לקדם את צרכי הלמידה של כל מי שבאמת רוצה ללמוד.

נתראה ביום עיון הבא!

